

Studieprogramledelse ved Institutt for lærerutdanning

Innhold

Innledning	3
Utredning av studieprogramledelse ved ILU	4
Utvalgets sammensetning.....	4
Utvalgets mandat.....	4
Grunnlagsdokumenter	6
NTNUs retningslinjer	6
Fakultetets retningslinjer	6
Begrepsavklaringer	9
Status for studieprogrammene per 31.12.2016	11
Treårig yrkesfaglærerutdanning (YFL).....	11
Bachelor i arkiv- og samlingsforvaltning	11
Grunnskolelærerutdanning 1.–7. trinn	12
Grunnskolelærerutdanning 5.–10. trinn	12
Praktisk-pedagogisk utdanning.....	13
Profesjonsfaget i lektorutdanningene 8–13	13
Master i fag- og yrkesdidaktikk og lærerprofesjon	13
Masterprogrammer i norskdidaktikk og matematikdidaktikk	14
Utvalgets vurderinger	15
Etablering av utdanningsutvalg og samspill med lederlinja	15
Studieprogramråd.....	15
Studieprogramlederrollen.....	16
Administrativ støtte	17
Koordinatorer for utdanningene.....	17
Modeller for studieprogramledelse i lærerutdanningene.....	18
Grunnskolelærerutdanningene.....	18
Profesjonsfaget i lektorutdanningene	20
Yrkesfaglærerutdanningen	22
PPU og FPPU	22
Arkiv- og samlingsforvaltning.....	23
Toårige masterutdanninger	24
Oppsummering	26
Vedlegg	27

Innledning

Kvalitetssikring og utvikling av studiekvalitet er sentrale tema i de politiske føringene for høyere utdanning. Både i [Meld. St. 16 Kultur for kvalitet i høyere utdanning](#) og den nye [studietilsynsforordningen](#) understrekes det at tydelig studieprogramledelse er nødvendig for utvikling av studiekvaliteten. Studieprogramledelsen skal sikre helhet og sammenheng i studieprogrammene og sørge for å skape gode arenaer for å diskutere programmets utvikling, slik at fagmiljøet blir engasjert og føler eierskap til studieprogrammet.

Institutt for lærerutdanning (ILU) favner om en bred portefølje av studieprogram, av ulik art og størrelse, flere av dem tverrfaglige av natur. Instituttet ønsker å utrede hva som er en hensiktsmessig organisering og ledelse av studieprogrammene og vurdere muligheter for samarbeid mellom fag og emner innenfor programmene.

Dette er noen av utfordringene ILU står overfor:

- Femårig GLU implementeres høsten 2017. Programledelsen for GLU har ikke tidligere vært organisert i henhold til studiekvalitetssystemet ved NTNU. For disse to programmene er det derfor nødvendig å få på plass strukturer for studieprogramledelse som oppfyller NTNUs krav og samtidig vurdere eventuelle behov for tilpasninger innenfor programmene.
- Studieprogramledelsen for lektorutdanningene ligger til disiplinstituttene. Det er utfordringer med samordningen av disiplin- og profesjonsdelen av disse programmene. Derfor er det ønskelig å vurdere hvordan samarbeidet mellom profesjonsdelen og de enkelte lektorprogrammene kan styrkes.
- For alle programmene det et overordnet spørsmål hvordan studieprogrammene kan legge til rette for samarbeid på tvers av emner/fag.

Med dette som utgangspunkt utnevnte ILU i februar 2017 et utredningsutvalg som fikk i oppdrag å utrede og foreslå modeller for studieprogramledelse ved instituttet. Denne rapporten er resultatet av dette utredningsarbeidet.

Utredning av studieprogramledelse ved ILU

Utvalgets sammensetning

Utvalget er satt sammen av ansatte fra de fusjonerte enhetene FLT og PLU og en studentrepresentant. Utvalget er ledet av nestleder for grunnutdanning Mari Nygård.

Medlemmene i utvalget har vært

- nestleder for grunnutdanning, førsteamanuensis Mari Nygård (leder)
- førsteamanuensis Ela Sjølie
- førsteamanuensis Ole Enge
- førsteamanuensis Torunn Klemp
- universitetslektor Gunnar Grut
- førstelektor Klara Rokkones
- student Ingvild Lilletvedt Olsen
- rådgiver Charlotte Gaertner (sekretær)

Utvalget har hatt fem møter i perioden 1. mars–5. mai 2017.

Utvalgets mandat

Utvalgets mål har vært å drøfte og foreslå modeller for hvordan studieprogramledelse best kan organiseres ved Institutt for lærerutdanning. Arbeidet har i hovedsak dreid seg om grunnutdanningene, og utvalget har ikke hatt som mandat å vurdere ledelse av etter- og videreutdanning ved ILU.

Følgende spørsmål dannet utgangspunktet for arbeidet:

- Hvilke oppgaver skal ligge til studieprogramlederrollen?
- Hvordan skal ILU tilpasse seg NTNUs regelverk? Er det oppgaver som bør tillegges studieprogramleder og -råd ved ILU, som ikke er beskrevet i NTNUs regelverk?
- Bør flere studieprogram ha samme studieprogramleder og -råd?
- Hvilken kompetanse er det viktig at studieprogramleder har?
- Bør det utelukkes at fagenhetsledere også er studieprogramledere?
- Hvordan kan studieprogramråd være sammensatt?
- Hvilke særlige utfordringer ligger i studieprogramledelse av store og tverrfaglige studieprogram som GLU-ene?
- Hvordan kan styring og ledelse av profesjonsdelen av lektorutdanningene og samarbeid med de enkelte lektorprogrammene gjøres på best mulig måte?
- Hvordan kan samarbeidet mellom instituttledelse, fagenhetsledere og studieprogramledere bli best mulig, og hvordan kan ILU sikre god koordinering mellom studieprogrammene?
- Hvordan kan ILU legge til rette for et godt samarbeid med praksisfeltet?
- Hvordan kan ILU legge til rette for samarbeid mellom ulike program?

Arbeidet skulle resultere i en skriftlig rapport som skisserer ulike modeller for studieprogramledelse og drøfter fordeler og ulemper ved de ulike modellene. Rapporten skulle danne grunnlag for beslutningsprosessen når instituttledelsen skal avgjøre hvordan studieprogrammene skal organiseres og oppnevne studieprogramledere og -råd.

I arbeidet har det vært sentralt å redegjøre for hvilke behov de ulike studieprogrammene ved instituttet har, og å vurdere hvilke modeller for studieprogramledelse som vil være best egnet for de ulike programmene. Målet har vært å få til et helhetlig, oversiktlig og transparent system for

studieprogramledelse som ivaretar kompleksiteten i studieprogramporteføljen. På grunn av at studieprogrammene ved ILU er såpass ulike i størrelse og organisering, har utvalget ikke hatt som mål å standardisere studieprogramledelse.

Grunnlagsdokumenter

Utredningsarbeidet må ses i lys av NTNUs og SU-fakultetets bestemmelser når det gjelder studieprogramledelse og retningslinjer for arbeid med studiekvalitet. Relevante dokumenter i den forbindelse er:

- [NTNUs kvalitetssystem for utdanning](#)
- [Mandat for studieprogramledere ved NTNU](#)
- [Veiledning for utvikling av studieplaner og emnebeskrivelser](#)
- [Veiledning for periodisk evaluering](#)
- [Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning \(studietilsynsforskriften\)](#)
- [Studiekvalitetsarbeid ved SU](#)
- Mandat for studieprogramråd ved SU-fakultetet¹

Under gjengir vi noen relevante punkter fra noen av dokumentene. Utvalget har i sine diskusjoner især tatt utgangspunkt i SU-fakultetets retningslinjer som er nedfelt i dokumentet *Studiekvalitetsarbeid ved SU*.

NTNUs retningslinjer

Fra NTNUs mandat for studieprogramledelse:

- Alle studieprogram skal ha en studieprogramleder og et studieprogramråd. Ansvaret for at dette er på plass ligger hos dekanen.
- Studieprogramrådet er et rådgivende organ som skal bidra i arbeidet med utvikling av kvaliteten i studieprogrammet. Studieprogramrådet skal bestå av studenter, vitenskapelig ansatte og administrativt ansatte.
- Studieprogramrådet skal ha ekstern representasjon eller sørge for innspill fra eksterne aktører. Et studieprogramråd kan fungere som råd for flere studieprogram.
- Studieprogramleder skal bidra til å utvikle læringsmiljø og faglig og pedagogisk kvalitet i studieprogrammet. Studieprogramleders funksjon er rådgivende, og oppgavene utøves i tett dialog og samarbeid med dekan, instituttleder, emneansvarlige, faglærere og studenter. Utvikling av kvalitet i studieprogram er en kollektiv oppgave for fagmiljøet. Studieprogramleder leder studieprogramrådet og rapporterer til ansvarlig linjeleder.

Fakultetets retningslinjer

SU-fakultetet har utarbeidet et dokument som inneholder prinsipper og forslag til modeller for studieprogramledelse. I dette dokumentet slås det fast:

Hvis NTNU og våre studenter skal lykkes med ambisjonene for vår utdanningsvirksomhet, er vi avhengig av *solid ledelse av våre studieprogram*. Faglig ledelse er forankret i fagets forskningsbase – substansen i studieprogram og emner. Pedagogisk ledelse er forankret i pedagogisk og didaktisk forskning knyttet til sammenhenger mellom ulike prosesser og læringsresultat.

¹ Se vedlegg 2.

Vi har sakset følgende fra dokumentets beskrivelse av målbylde, prinsipper og modeller for studieprogramledelse:

Målbylde:

Fakultetet har en utviklingsorientert og bærekraftig studieprogramportefølje ved at

- mandat for studieprogramledere er forankret og operasjonalisert i organisasjonen (fakultet og institutt)
- det er tett dialog mellom studieprogramledere, instituttledere og dekan i utvikling og endring av studieprogram og portefølje basert på sentrale kriterier ved NTNU og SU
- studieprogramledelse er prioritert ved fakultet og institutt gjennom kompetansetiltak og insentiver
- studieprogramleder har mulighet til merittering blant annet gjennom tilbud om kurs og FoU-ressurs.

Studieprogramledelse kan betraktes som «navet» for utvikling av faglig og pedagogisk kvalitet dersom sentrale prinsipper ligger til grunn og betingelsene er tilstede.

Prinsipper for studieprogramledelse ved SU

- Studieprogramleder/-ledelse har legitimitet i fagmiljøet og vet at kvalitet utvikles kollektivt gjennom kontekstavhengig og situasjonsbestemt ledelse.
- Studieprogramledelse og fagfelleskapet prioriteres, støttes og belønnes av ledelsen ved fakultet og institutt, og programrådet skal bidra i analysearbeid og tiltak.
- Studieprogramleder skal vektlegge læringsmiljø og bygge relasjoner til studentene, som også er sterkt involvert i kvalitetsutvikling av studieprogram.
- Studieprogramledelsen har fokus på både faglig og pedagogisk kvalitet, og utvikling og endring av studieprogram er kunnskapsbasert.
- Studiekvalitetsarbeid skal bygge på tillit og mangfold framfor kontroll og standardisering.
- Personal- og økonomiansvar inngår ikke som ansvarsområde for studieprogramledelse.

Modeller for studieprogramledelse

SU-fakultetet har et mangfold av studieprogram som ivaretar samfunnsmandatet på ulike måter: disiplin, profesjon, EVU, tverrfaglige og tverrfakultære. Noen program er små i betydningen antall studenter. Andre program er store og involverer mange vitenskapelige ansatte og tverrfaglig samarbeid. Fakultetet har derfor utredet mulige modeller for studieprogramledelse innenfor fakultetets portefølje. Utredningsarbeidet har tatt utgangspunkt i føringer og retningslinjer fra NOKUT og NTNU, samt de særskilte behov og satsninger som fagenhetene ved fakultetet ønsker skal ivaretas.

Prinsipper:

- Ledelse av studieprogram skal være faglig forankret.
- Ledelsen av studieprogram skal ha tilstrekkelig tid til å løse oppgavene og forventningene.
- Det må sikres god kommunikasjon og hensiktsmessige styringslinjer.
- Studieprogramleder må ha et visst handlingsrom og reell innflytelse.
- Ledelse- og beslutningsmodell skal være kjent for alle som er involverte i studieprogrammet.

Modeller:

- A. Studieprogramledelsen ivaretas av en vitenskapelig ansatt, oppnevnt av dekan.
- B. Studieprogramledelsen ivaretas av et team utpekt av dekan, bestående av personer med undervisning i ulike retninger på programmet. Et av medlemmene er kontaktperson.
- C. Studieprogramledelse utpekt av instituttleder/ dekan med studieretningsansvarlige i et studieprogram-utvalg, i tillegg til studieprogramråd.
- D. Studieprogramledelse utpekt av instituttleder/ dekan med studieretningsansvarlige i et studieprogram-utvalg, i tillegg til studieprogramråd.

SU-fakultetet har videre formulert et mandat for studieprogramråd, der det heter at studieprogramrådet skal

- vurdere om det er behov for endringer i studieprogrammenes læringsutbyttebeskrivelser og om emnene som inngår er nødvendige og tilstrekkelig for å dekke studieprogrammets læringsutbyttebeskrivelser
- foreslå innretning og form på de periodiske evalueringene av studieprogrammet
- oppsummere og vurdere innholdet i alle relevante emnerapporter som grunnlag for de periodiske evalueringene
- utarbeide studieprogramrapport etter forslag fra studieprogramleder. Rapporten sendes Dekan for videre behandling. Rapporten skal kommentere de to første punktene i mandatet, effekten av fjorårets tiltak til forbedringer, forslag på nye tiltak og forslag til endringer i studieplanen til programmet

Begrepsavklaringer

For å sikre at rapporten forstås på samme måte av lesere fra de fusjonerte institusjonene, er det nødvendig å avklare noen sentrale begreper:

Begrep	Betydning
Campusstudier	Delene av lærerutdanningen som foregår på campus
Emneansvarlig	Faglig tilsatt som har ansvar for planlegging, koordinering og gjennomføring av emnet. Emneansvarlig er en definert rolle i NTNUs studiekvalitetssystem
Faglærer	Faglig tilsatt som gjennomfører undervisnings- og læringsaktiviteter i campusstudiene. Faglærer er en definert rolle i NTNUs studiekvalitetssystem
Praksislærer	Lærerutdanner i praksisfeltet, det vil si en lærer i grunnskole eller videregående skole som veileder lærerstudenter. Begrepet 'praksislærer' erstatter 'øvingslærer' og er brukt i forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene. I lektorutdanning 8–13, PPU og YFL omtales praksislærer som 'praksisveileder' eller bare 'veileder'
Praksisseksjon ved ILU	Arbeidslag for praksis slik det er foreslått i utredning om organisering om praksis i lærerutdanningene
Praksisstudier	Delene av lærerutdanningen som foregår i skolen som lærerutdanningsarena. Begrepet 'praksisstudier' erstatter 'praksisopplæring' i forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene. I lektorutdanning 8–13, PPU og YFL omtales praksisstudier som 'praksisopplæring'
Studieprogramleder	Faglig tilsatt som leder studieprogramrådet og rapporterer til ansvarlig linjeleder. Studieprogramleder er en definert rolle i NTNUs studiekvalitetssystem. Studieprogramleder har vært omtalt som 'programansvarlig' i grunnskolelærerutdanning
FPPU	Samlebetegnelse for studieprogrammene FPPU-A og FPPU-Y
FPPU-A	Praktisk-pedagogisk utdanning som ettårig påbyggingsstudium, undervist på deltid over to år

FPPU-Y	Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag som ettårig påbyggingsstudium, undervist på deltid over to år
GLU 1.–7. trinn	Grunnskolelærerutdanning for barnetrinnet
GLU 5.–10. trinn	Grunnskolelærerutdanning for mellomtrinn og ungdomstrinn
Lektorutdanning 8–13 (5LU)	Integrert femårig lærerutdanning rettet mot ungdomsskole og videregående skole
PPU	Praktisk-pedagogisk utdanning som ettårig påbyggingsstudium
YFL	Treårig yrkesfaglærerutdanning rettet mot ungdomsskole og videregående skole, trinn 8–13

Status for studieprogrammene per 31.12.2016

Ved overgangen fra de gamle enhetene til Institutt for lærerutdanning, var studieprogramledelse for de enkelte studieprogrammene ivaretatt på ulike måter. Under følger en kort beskrivelse av studietilbudene ved instituttet og av hvordan studieprogramledelse var ivaretatt for de ulike studieprogrammene da utvalget startet sitt arbeid.

Eksisterende studieprogramråd er oppnevnt med funksjonstid ut tilsetningsperioden for dekanen ved SU-fakultetet til 31.7.2017. SU-fakultetet har i notat datert 13.3.2017 bedt ILU om å opprette nye studieprogramledere og studieprogramråd for den nye lederperioden 1.8.2017–31.7.2021.

Treårig yrkesfaglærerutdanning (YFL)

Yrkesfaglærerutdanningen er et tverrfakultært program som involverer fakultetene SU, IV, IE, NV og MH. Programmet har fem studieretninger:

- Bygg- og anleggsteknikk
- Elektrofag
- Helse- og oppvekstfag
- Restaurant- og matfag
- Teknikk og industriell produksjon

Institutt for lærerutdanning tilbyr profesjonsfaget i yrkesfaglærerutdanningen (60 studiepoeng) og har ansvar for praksisstudier, både i skole og i bedrift. Yrkesfaglige emner (120 studiepoeng) leveres av de samarbeidende fakultetene. SU/ILU er vertsfakultet og vertsinstitutt for studieprogrammet.

Studieprogrammet startet i 2007 i et samarbeid mellom HiST og NTNU. Det tidligere programrådet for yrkesfaglærerutdanningen opphørte 31.12.2016 på grunn av fusjonen med Høgskolen i Sør-Trøndelag og den påfølgende endringen i den faglige organiseringen ved NTNU. SU-fakultetet har satt i gang arbeidet med å etablere et nytt studieprogramråd. Mandat og sammensetning for det nye programrådet tar utgangspunkt i vurderingene som ble gjort i det gamle programrådet våren 2016. Studieprogramrådet vil ha følgende sammensetning:

- Studieprogramleder fra Institutt for lærerutdanning (ILU) – vertsinstitutt
- Fire representanter fra fakulteter som leverer emner i yrkesfaget
- En representant fra profesjonsfaget (pedagogikk-yrkesdidaktikk)
- En representant fra administrasjonen ved ILU
- To studentrepresentanter
- Fire eksterne representanter fra skole og bedrift/virksomheter. Både arbeidsgiver- og arbeidstakersiden skal være representert

Leder for studieprogramrådet vil være Klara Rokkones.

Bachelor i arkiv- og samlingsforvaltning

Bachelorprogrammet i arkiv- og samlingsforvaltning er et nytt studietilbud som startet opp høsten 2016. Studiet er på 180 studiepoeng som tilbys i sin helhet ved Institutt for lærerutdanning, men har samarbeid med andre fagmiljøer ved NTNU og eksterne partnere.

I forbindelse med opprettelsen av studiet ble det opprettet et studieprogramråd i tråd med kravene i NTNUs kvalitetssystem for utdanning. Programrådet har følgende sammensetning:

- Studieprogramleder
- Fire representanter fra Institutt for lærerutdanning:

- En nestleder/representant for fast vitenskapelig tilsatte
- En representant fra fagmiljøet ved ILU
- En representant for midlertidig vitenskapelig tilsatte
- En representant for administrativt tilsatte
- En representant for samarbeidende institutter ved NTNU
- To studentrepresentanter
- Tre eksterne representanter

Leder for studieprogramrådet er Svein Carstens.

Grunnskolelærerutdanning 1.–7. trinn

Grunnskolelærerutdanning 1.–7. trinn (240 studiepoeng etter rammeplan fastsatt i 2010) tilbys i sin helhet ved Institutt for lærerutdanning. ILU tilbyr to ulike grunnskolelærerutdanninger for 1.–7. trinn:

- Grunnskolelærer 1.–7. trinn
- Grunnskolelærer 1.–7. trinn med realfag

Høsten 2017 erstattes de fireårige grunnskolelærerutdanningene med den femårige masterutdanningen Grunnskolelærerutdanning 1.–7. trinn (300 studiepoeng etter rammeplan fastsatt i 2016). Det innebærer at den spesielle innretningen mot realfag forsvinner. De fireårige grunnskolelærerutdanningene skal være faset ut innen 2023.

Grunnskolelærerutdanning 1.–7. trinn har ikke hatt studieprogramråd og studieprogramleder slik det er beskrevet i NTNUs kvalitetssystem for utdanning. Koordinering og overordnet ledelse av studiene har vært ivaretatt av studieleder/instituttleder.

I 2016 har Fakultet for lærer- og tolkeutdanning lagt vekt på å utvikle den nye masterutdanningen. Dette arbeidet har vært ledet av Jan Frode Haugseth.

Grunnskolelærerutdanning 5.–10. trinn

Grunnskolelærerutdanning 5.–10. trinn (240 studiepoeng etter rammeplan fastsatt i 2010) tilbys i sin helhet ved Institutt for lærerutdanning. ILU tilbyr tre ulike grunnskolelærerutdanninger for 5.–10. trinn:

- Grunnskolelærer 5.–10. trinn med matematikk
- Grunnskolelærer 5.–10. trinn med realfag
- Grunnskolelærer 5.–10. trinn med norsk

Høsten 2017 erstattes de fireårige grunnskolelærerutdanningene med den femårige masterutdanningen Grunnskolelærerutdanning 5.–10. trinn (300 studiepoeng etter rammeplan fastsatt i 2016). Det innebærer at den spesielle innretningen mot realfag forsvinner. De fireårige grunnskolelærerutdanningene skal være faset ut innen 2023.

Grunnskolelærerutdanning 5.–10. trinn har ikke hatt studieprogramråd og studieprogramleder slik det er beskrevet i NTNUs kvalitetssystem for utdanning. Koordinering og overordnet ledelse av studiene har vært ivaretatt av studieleder/instituttleder.

I 2016 har Fakultet for lærer- og tolkeutdanning lagt vekt på å utvikle den nye masterutdanningen. Dette arbeidet har vært ledet av Øyvind Bjerke.

Praktisk-pedagogisk utdanning

De tre studiene PPU heltid, Flexibel PPU for allmenne fag og Flexibel PPU for yrkesfag utgjør til sammen den praktisk-pedagogiske utdanningen ved ILU. Utdanningene er på 60 studiepoeng hver. Studieprogrammet er instituttinternt ettersom det ikke tilbys i samarbeid med andre institutter eller fakulteter.

Det er opprettet et felles studieprogramråd for de tre PPU-studiene. Programrådet har følgende sammensetning:

- Studieprogramleder
- Fire representanter for fagtilsatte; en fra hvert av fagområdene pedagogikk, fagdidaktikk, yrkesdidaktikk og praksis
- Tre studentrepresentanter; en fra hvert av studiene PPU, FPPU og lektorutdanning
- En ekstern representant

Leder for studieprogramrådet er Juliette Boks-Vlemmix. Studieprogramrådet for PPU og FPPU gir også råd i saker som berører profesjonsfaget i de femårige lektorutdanningene 8–13.

Profesjonsfaget i lektorutdanningene 8–13

NTNU har seks ulike lektorutdanninger som alle er tverrfakultære studieprogram:

- Lektorutdanning i geografi for trinn 8–13. Vertsinstitutt: Institutt for geografi (SU)
- Lektorutdanning i samfunnsfag for trinn 8–13. Vertsinstitutt: Institutt for sosiologi og statsvitenskap (SU)
- Lektorutdanning i språkfag for trinn 8–13. Vertsinstitutt: Institutt for språk og litteratur (HF)
- Lektorutdanning i historie for trinn 8–13. Vertsinstitutt: Institutt for historiske studier (HF)
- Lektorutdanning i realfag for trinn 8–13. Vertsfakultet: Fakultet for informasjonsteknologi og elektroteknikk
- Lektorutdanning i kroppsøving og idrettsfag for trinn 8–13. Vertsinstitutt: Institutt for sosiologi og statsvitenskap (SU)

Studieprogramledelsen for disse programmene ivaretas ved det enkelte vertsinstitutt eller vertsfakultet. I tillegg er det opprettet et sentralt [forvaltningsutvalg for lektorutdanningene](#) (FUL) med representanter fra de ulike vertsfakultetene (prodekaner for utdanning) og fra Institutt for lærerutdanning (instituttleder). FUL har også ekstern representasjon og studentrepresentasjon.

Institutt for lærerutdanning leverer og har det faglige ansvaret for hele profesjonsfaget i lektorutdanningene for trinn 8–13 (60 studiepoeng). Vi har faglige representanter i alle studieprogramrådene og administrativ representasjon fra instituttet i studieprogramrådene for lektorprogrammet i realfag og i programmene ved SU-fakultetet. Faglig utvikling, studiekvalitet og andre saker som berører profesjonsfaget i lektorutdanningene ivaretas i dag av studieprogramrådet for PPU og FPPU.

Master i fag- og yrkesdidaktikk og lærerprofesjon

Masterutdanningen i fag- og yrkesdidaktikk (120 studiepoeng) og lærerprofesjon har seks studieretninger:

- Engelsk og fremmedspråk
- Kunstfag
- Lærerprofesjon, utviklingsarbeid og veiledning
- Naturfag

- Samfunnsfag
- Yrkesfag

Studieretningen kunstfag tilbys i samarbeid med Dronning Maud Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning (DMMH) frem til 31.8.2017. Etter denne datoen opphører samarbeidsavtalen med DMMH, og studieprogrammet vil da være et instituttinternt studieprogram.

Studieprogramrådet for master i fag- og yrkesdidaktikk og lærerprofesjon har følgende sammensetning:

- Studieprogramleder
- Seks faglige representanter; en fra hver studieretning
- En representant fra DMMH
- En ekstern representant
- En studentrepresentant
- To administrative representanter; en fra ILU og en fra DMMH

Leder for studieprogramrådet er Tale Margrete Guldal.

Masterprogrammer i norskdidaktikk og matematikdidaktikk

Institutt for lærerutdanning tilbyr fire studieprogrammer innenfor denne kategorien, hvert på 120 studiepoeng:

- Master i matematikdidaktikk 1.–7. trinn
- Master i matematikdidaktikk 5.–10. trinn
- Master i norskdidaktikk 1.–7. trinn
- Master i norskdidaktikk 5.–10. trinn

Studieprogrammene tilbys i sin helhet ved Institutt for lærerutdanning.

Masterprogrammene i norskdidaktikk og matematikdidaktikk har ikke hatt studieprogramråd og studieprogramleder slik det er beskrevet i NTNUs kvalitetssystem for utdanning. Koordinering og overordnet ledelse av studiene har vært ivaretatt av studieleder/instituttleder.

Utvalgets vurderinger

Lærerutdanningene er komplekse studieprogrammer som er satt sammen av emner fra ulike fag – skolefag, disiplin fag, profesjonsfag og praksisstudier. Som gjennomgangen av studieprogrammene ved ILU viser, har de ulike lærerutdanningene forskjellige særtrekk og utfordringer knyttet til denne kompleksiteten. Felles for alle programmene er imidlertid at ILU må finne frem til gode strukturer for studieprogramledelse for å kunne ivareta helhet, sammenheng og progresjon på tvers av de ulike fagene og de involverte enhetene ved Institutt for lærerutdanning og NTNU.

Studiekvaliteten i lærerutdanningene utvikles i et samspill mellom de ulike rollene knyttet til studieprogrammet: Studieprogramleder, koordinatorene, faglærere, studenter, praksisfeltet, studieadministrasjon og instituttledelse. Skal vi kunne nå ambisjonen i fusjonsplattformen, er det avgjørende at instituttet etablerer strukturer som legger til rette for samarbeid mellom disse rollene.

Når ILU etablerer rutiner og arenaer for studieprogramledelse, må vi ta hensyn til at NTNUs kvalitetssystem for utdanning er nytt for miljøet på Rotvoll. For at alle ansatte skal ha god kjennskap til kvalitetssystemet og begrepene, rollene og rutinene som ligger i det systematiske studiekvalitetsarbeidet ved NTNU, er det nødvendig med ekstra opplæring og informasjon til de ansatte. Dette ansvaret ligger i lederlinja.

Lærerutdanningene er styrt av nasjonale rammeplaner. Det innebærer at utviklingen av studieprogrammene må foregå innenfor føringene som er gitt i forskrift og de nasjonale retningslinjene.

Et særtrekk ved studieprogrammene ved ILU er at de inneholder både campusstudier og praksisstudier. Dette stiller krav til samarbeid og sammenheng, ikke bare på tvers av de ulike fagene ved instituttet, men også mellom campusundervisning og studier i skolen som lærerutdanningsarena. I den grad utvalget har uttalt seg om praksis, har vi støttet oss på rapporten om organisering av praksis i lærerutdanningene som ble ferdigstilt i januar 2017.

Etablering av utdanningsutvalg og samspill med lederlinja

Studieprogramleder må kunne initiere endringer i studieprogrammet. Dette forutsetter et tett samarbeid med lederlinja, det vil si fagenhetsledere, instituttleder og dekan. Organiseringen må også legge til rette for samarbeid, emnedeling og erfaringsutveksling på tvers av de ulike lærerutdanningene. Utvalget foreslår at ILU etablerer et utdanningsutvalg ledet av nestleder for grunnutdanning der studieprogramledere deltar.

I tillegg bør det være årlige møter mellom instituttledelse, fagenhetsledere og studieprogramledere der de i fellesskap vurderer den strategiske utviklingen av studieprogramporteføljen og studiekvalitet ved ILU.

Studieprogramråd

Studieprogramrådenes sammensetning bør gjenspeile kompleksiteten i studieprogrammet. For lærerutdanningene, som omfatter en rekke ulike fagområder i tillegg til praksisfeltet, innebærer det at studieprogramrådene må ha en bred sammensetning. Samtidig bør ikke programrådene bli for store, ettersom det kan gå ut over effektiviteten og beslutningsdyktigheten til programrådet. I modellforslagene foreslår vi derfor at den faglige representasjonen i studieprogramrådene ivaretas av fagenhetene. Forslag til sammensetning i de enkelte studieprogramrådene er nærmere beskrevet i modellforslagene.

Faglig representasjon må ivaretas av fagtilsatte som har tilknytning til undervisningen i studieprogrammet og har kontakt med studenter. Instituttet bør unngå at fagenhetsledere sitter i

programråd. Ved å engasjere flere faglig tilsatte i studiekvalitetsarbeidet, vil makten til å påvirke utviklingen i studieprogrammene spres på flere ansatte. Det kan bidra til å øke bevisstheten om studiekvalitetsarbeidet i fagmiljøene. Samarbeidet mellom studieprogramleder og lederlinja ivaretas på andre arenaer enn i studieprogramrådet.

For lærerutdanningene er det viktig at de eksterne representantene i studieprogramrådene kommer fra praksisfeltet og at representantene er tilknyttet praksisstudiene på skolenivå. ILU bør vurdere helheten i den eksterne representasjonen i alle studieprogrammene ved instituttet med tanke på å reflektere hele bredden i praksisfeltet, med representanter fra ulike skoleslag, trinn og fag. I tillegg må praksisstudiene være representert gjennom en faglig tilsatt fra praksisseksjonen ved ILU.

Studieadministrasjonen bør også være representert som medlemmer i studieprogramrådene. Studiekonsulentene har hyppig og ofte nær kontakt med studentene og har dermed gode forutsetninger for å fange opp hva som rører seg i studentgruppen. Studieadministrasjonen har også kunnskap om tidligere utvikling og tiltak i studieprogrammet som fagtilsatte kan mangle, i tillegg til høy kompetanse på det studieadministrative feltet som er avgjørende for arbeidet i studieprogramrådet.

Studentene skal også være representert i studieprogramråd. Om studentene bør være representert med en eller to medlemmer i studieprogramrådet, vil være avhengig av programrådets størrelse og studieprogrammets kompleksitet.

Studieprogramlederrollen

Ifølge NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning, skal studieprogramleder bidra til å utvikle læringsmiljø og faglig og pedagogisk kvalitet i studieprogrammet. Studieprogramleders funksjon er rådgivende, og oppgavene utøves i tett dialog og samarbeid med dekan, instituttleder, emneansvarlige, faglærere og studenter. Utvikling av kvaliteten i studieprogrammet er en kollektiv oppgave for fagmiljøet. Studieprogramleder leder studieprogramrådet og rapporterer til ansvarlig linjeleder. I det daglige arbeidet vil det vanligvis være nestleder for grunnutdanning ved ILU, mens den formelle årlige rapporteringen går direkte til dekan.

Studieprogramleder bør være fast tilsatt ved instituttet, ha forskningsbasert profesjonsfaglig kompetanse og ha erfaring med og innsikt i profesjonen som studieprogrammet utdanner for. Dette er viktig for å kunne ivareta helhet og sammenheng i studieprogrammet på en tilfredsstillende måte og vil gi studieprogramleder legitimitet i fagmiljøene. Studieprogramleder bør også være tilknyttet undervisningen i studieprogrammet, slik at vedkommende har studentkontakt og/eller kontakt med praksislærere gjennom sin undervisning.

Utvalget finner det ikke hensiktsmessig at en fagenhetsleder samtidig har rollen som studieprogramleder. For det første kan det ligge potensielle rollekonflikter i å skulle ivareta både studieprogrammet og en fagenhet. For det andre har rollene som fagenhetsleder og studieprogramleder ulike utfordringer. Å ha begge disse oppgavene samtidig anser utvalget som svært krevende med tanke på arbeidsbelastning.

Ifølge NTNUs kvalitetssystem for utdanning skal studieprogramleder normalt ha 20 % stilling. ILU må vurdere fra program til program om denne ressursen er tilstrekkelig. For store og komplekse studieprogram vil det sannsynligvis være behov for en større ressurstildeling enn det som er anslått i kvalitetssystemet. Samtidig er det viktig å avgrense oppgavene til studieprogramleder tydelig mot andre roller, for eksempel fagenhetsledere, koordinatore, emneansvarlige og nestleder for utdanning.

Administrativ støtte

Administrativ støtte av høy kvalitet forutsetter at administrasjonen har god kjennskap til den faglige virksomheten og innsikt i de faglige vurderingene som gjøres. Hvis ansatte i administrasjonen har slik innsikt, vil de ha forutsetninger for å bidra på en konstruktiv måte med å finne gode løsninger for behovene i studieprogrammet innenfor de rammene og føringene som lovverket og de administrative systemene ved NTNU gir. Dette kan vi oppnå gjennom nært samarbeid mellom administrasjonen, studieprogramleder og eventuelle koordinator for virksomheten i studieprogrammet. Administrasjonen bør delta i faglige seminarer som handler om utvikling av studieprogrammene, i programråd og andre relevante forum. Hvert studieprogram bør ha en kontaktperson i administrasjonen med et spesielt ansvar for oppfølging av studieprogrammet. ILU har god erfaring fra Program for lærerutdanning med en slik organisering av studieadministrasjonen.

Koordinatorer for utdanningene

Utvalget ser det som hensiktsmessig å skille mellom rollen som studieprogramleder, som har overordnede oppgaver primært knyttet til utviklingen av kvaliteten i studiet, og koordinatorer, som i hovedsak ivaretar funksjoner som er knyttet til planlegging og praktisk samordning. Det er nødvendig med rolleavklaring som kommuniseres tydelig til ansatte som arbeider i programmet.

Koordinator vil arbeide tett på programmet og koordinere de som arbeider i programmet. Oppgavene som ligger til denne rollen kan for eksempel være knyttet til semesterplanlegging og samordning mellom faglærere i programmet. Denne rollen vil være ulikt organisert og ha ulikt innhold i de forskjellige programmene.

Modeller for studieprogramledelse i lærerutdanningene

Behovene til de ulike studieprogrammene er for forskjellige til at utvalget har sett det som formålstjenlig å arbeide frem overordnede modeller for studieprogramledelse ved ILU. I stedet har utvalget drøftet mulige løsninger for hvert studieprogram. I det følgende beskriver vi modeller for ledelse av de ulike studieprogrammene ved ILU innenfor de rammene som ligger til grunn. I beskrivelsene viser vi også vurderingene som ble gjort underveis i diskusjonene og begrunner de valgene som er tatt i hver enkelt modell. Dette er i tråd med notatet *Studiekvalitetsarbeid ved SU*, hvor det åpnes for ulike modeller for studieprogramledelse ut fra studieprogrammets egenart.

Grunnskolelærerutdanningene

Grunnskolelærerutdanningen ved NTNU er fra høsten 2017 femårige studier som er organisert som to studieprogrammer; ett for 1.–7. trinn og ett for 5.–10. trinn. På grunn av studieprogrammenes størrelse og kompleksitet, ser utvalget det som hensiktsmessig å opprette to separate studieprogramråd for disse to studieprogrammene. De nyopprettede studieprogramrådene for Grunnskolelærerutdanning 1.–7. trinn og Grunnskolelærerutdanning 5.–10. trinn vil også ivareta studiekvaliteten i de fireårige grunnskolelærerutdanningene mens disse programmene fases ut.

Studieprogramleder

Grunnskolelærerutdanningene er store og komplekse studieprogrammer som er satt sammen av mange og ulike fag: I hvert av programmene er det 10 mulige fordypningsfag i tillegg til pedagogikk og elevkunnskap (PEL) og praksis. På grunn av kompleksiteten og omfanget i studieprogrammene vil det være en krevende oppgave for en leder å ivareta hele programmet. Utvalget vurderte derfor muligheten for å dele rollen som studieprogramleder mellom to personer, som for eksempel kan ha ansvar for henholdsvis syklus 1 og syklus 2. En slik deling vil gjøre arbeidsbelastningen på den enkelte mindre og legge til rette for at hver av studieprogramlederne kan spesialisere seg på sitt studienivå i programmet. Med en slik løsning kan det imidlertid oppstå utfordringer knyttet til rolleklarhet, ansvarsfordeling og samarbeidet mellom de to programlederne. I tillegg er det en fare for at helheten i studiet ikke blir godt nok ivaretatt. Utvalget mener derfor at en ordning der rollen som studieprogramleder ligger på en person som skal ivareta hele studieløpet er den beste løsningen. Ansvar bør ikke spres, men arbeidsoppgaver kan spres på ulike roller.

I NTNUs kvalitetssystem for utdanning er det beskrevet roller og oppgaver knyttet til evaluering av emner og studieprogram. En av oppgavene som ligger til studieprogramleder, er å utarbeide en årlig studieprogramrapport som bygger på evalueringene i alle emnene som er tilknyttet programmet. Fordi det er mange valgemner i grunnskolelærerutdanningene, omfatter dette et betydelig antall emner: det er for eksempel hele 80 emner tilknyttet grunnskolelærerutdanning 1.–7. trinn. Det høye antallet gjør at det blir utfordrende for studieprogramleder å ha oversikt over alle emnene. Utvalget foreslår derfor at fagenhetsleder bidrar til studieprogramrapporten i form av et skriftlig innspill med fokusområder og tiltak for sitt fag. På denne måten blir det en direkte kobling mellom emnenivået og lederlinja som gir fagenhetsleder god oversikt over utviklingen i emnene og faget. Ordningen legger til rette for korte kommunikasjons- og beslutningslinjer når det skal settes i verk forbedringstiltak i etterkant av evalueringene.

Det er mange felles elementer i GLU 1–7 og GLU 5–10, for eksempel fellestrekk i forskrifter om rammeplaner og nasjonale retningslinjer for utdanningene. Det vil derfor styrke kvaliteten at studieprogramlederne samarbeider om utviklingen i programmene.

Studieprogramråd

Utvalget foreslår at det oppnevnes studieprogramråd for hvert av studieprogrammene Grunnskolelærerutdanning 1.–7. trinn og Grunnskolelærerutdanning 5.–10. trinn.

Studieprogramrådene bør ha en sammensetning som reflekterer fagene i programmene, i tillegg til studentrepresentanter og representanter fra praksisfeltet. Samtidig bør studieprogramrådet av praktiske årsaker ikke være for stort. Utvalget foreslår derfor at KRLE og samfunnsfag representeres med én ansatt og estetiske fag og kroppsøving representeres med én ansatt, jf. fagsammensetning i fagenhetene. For disse fagene vil det være hensiktsmessig at det utpekes vararepresentanter fra de fagene som ikke er fast representert i programrådet, slik at disse kan innkalles ved behov. Dette gir følgende sammensetning av programrådet:

- Studieprogramleder
- En representant fra hvert av fagområdene²
 - norsk
 - matematikk
 - naturfagene
 - engelsk
 - samfunnsfagene (med vara)
 - estetiske fag og kroppsøving (med to varaer)
 - pedagogikk
- Faglig representant fra praksisstudier i GLU³
- To studentrepresentanter
- To eksterne representanter fra praksisfeltet
- En administrativ representant som også fungerer som sekretær for studieprogramrådet

Koordinering

Koordinering kan organiseres på ulike måter:

1. Trinnkoordinatorer som har ansvar for koordinering og samarbeid på tvers av alle emner innenfor et studieår. Trinnkoordinatorene vil bli eksperter på sine respektive trinn i studiet og vil til sammen ha god oversikt og dermed gi verdifulle innspill til programleder om utvikling av programmet som helhet.
2. Kullkoordinatorer som har ansvar for koordinering og samarbeid på tvers av alle emner for hvert kull. Kullkoordinatoren vil følge et kull gjennom hele studieløpet og vil dermed ha gode betingelser for å etablere relasjoner med studentgruppen og bidra til et godt studiemiljø. Denne ordningen gir ikke den samme muligheten til å bruke erfaringer fra tidligere kull for å utvikle programmet som trinnkoordinatorer vil gi. Det vil i større grad kreve erfaringsoverføring fra en kullkoordinator til den neste.
3. Fagkoordinatorer som har ansvar for sitt fag i hele studieløpet. Denne ordningen vil legge til rette for å utvikle sammenheng og progresjon innenfor hvert fag i studiet. En slik ordning legger dårligere til rette for å ivareta studiet som helhet.

Utvalget vurderer at en kombinasjon av disse løsningene vil gi mange fordeler. Det er størst kompleksitet, og dermed størst behov for koordinering på tvers av mange ulike fag, i 1.–3. studieår (syklus 1). I denne delen av studiet er det dermed mest hensiktsmessig med trinnkoordinatorer. I 4.–5. studieår har studentene valgt masterfag og er i gang med masterutdanningen. Studentgruppen er

² Det presiseres at dette er representanter fra fagområdene i studiet, ikke fagenhetene ved ILU

³ I en overgangsperiode er det ønskelig at praksis er representert både faglig og administrativt. Når endelig organisering av praksis er på plass, kan det være tilstrekkelig med bare en representant for praksisstudiene.

dermed i større grad gruppert på de ulike fagene. I denne delen av studiet mener utvalget at det er hensiktsmessig å ha kullkoordinatorer som kan bidra til å skape et godt studiemiljø og følge studentene tettere opp. Eksempler på oppgaver som vil ligge til koordinator er semesterplanlegging, organisering av tverrfaglige emner og studentoppfølging.

I oktober 2016 ble det satt ned ei gruppe som fikk i oppgave å utrede praksisordningene i lærerutdanningene ved NTNU med særlig oppmerksomhet rettet mot blant annet grunnskolelærerutdanningene. En av anbefalingene i utredningsgruppas rapport fra januar 2017 er at det etableres en felles faglig og administrativ praksisseksjon ved ILU med ansvar for praksisstudiene i alle lærerutdanningene. Utvalget støtter denne anbefalingen. Utvalget ser det videre som hensiktsmessig at det i praksisseksjonen utpekes faglige praksiskoordinatorer for grunnskolelærerutdanningene, en for GLU 1–7 og en for GLU 5–10, som får det overordnede faglige ansvaret for praksisstudiene. Praksiskoordinator vil ha en viktig rolle i den daglige driften og koordineringen av utdanningen.

Administrativ støtte til den faglige ledelsen er en sentral del av drift og koordinering av studieprogrammene. For å sikre høy kvalitet i den administrative støtten, bør de som arbeider administrativt med studieprogrammet ha grundig og helhetlig kunnskap om programmet. Utvalget foreslår derfor at det defineres en mindre gruppe (2–3 personer) som får ansvar for den administrative oppfølgingen i studieprogrammet. Slik oppfølging omfatter for eksempel studieveiledning, studentinformasjon, saksbehandling i studiesaker, studieplanarbeid og timeplanlegging. I tillegg vil denne gruppen arbeide tett sammen med faglige koordinatorene i den daglige driften av programmet og delta fast i møter der samarbeid, planlegging og utvikling i studieprogrammet er tema. Utvalget foreslår videre at en person i den administrative gruppen får et overordnet ansvar for den administrative oppfølgingen i studieprogrammet.

Oppsummering – utvalgets forslag

Utvalget foreslår

- at det oppnevnes et studieprogramråd med en studieprogramleder for hvert av studieprogrammene Grunnskolelærerutdanning 1.–7. trinn og Grunnskolelærerutdanning 5.–10. trinn
- at det for hvert av de to programmene etableres en gruppe som er satt sammen av studieprogramleder, tre trinnkoordinatorer for 1.–3. studieår, to kullkoordinatorer for 4. og 5. studieår, praksiskoordinator og to administrativt tilsatte (1. og 2. syklus) som skal støtte studieprogramleder i daglig drift, koordinering og utvikling i studieprogrammet
- at fagenhetslederene bidrar til det systematiske studiekvalitetsarbeidet ved å gi studieprogramleder et skriftlig innspill med fokusområder og tiltak for sitt fag i hvert av programmene i forbindelse med utarbeidelsen av den årlige studieprogramrapporten.

Profesjonsfaget i lektorutdanningene

Utvalget vurderer at de eksisterende strukturene for ledelse av profesjonsfaget i lektorutdanningene ikke legger godt nok til rette for å ivareta integrasjon, helhet og sammenheng på tvers av profesjons- og disiplin-fag og mellom årstrinnene i utdanningen. Dette kommer for eksempel til uttrykk gjennom studentenes tilbakemeldinger til instituttet om at de opplever ulik og til dels motstridende informasjon fra de ulike fagmiljøene, også internt ved ILU. Bedre samordning mellom aktørene i studiet og økt kunnskap i fagmiljøene om hvordan de involverte partene bidrar i studiet kan skape bedre sammenheng i studiet, gi mer enhetlig informasjon til studentene og styrke kvaliteten i utdanningene.

I dag ivaretas ledelse og koordinering av profesjonsfaget i lektorutdanningen 8–13 i et felles ILU-internt programråd for PPU og FPPU, mens hvert studieprogram i tillegg har et eget studieprogramråd ved vertsinstituttet. Utvalget observerer at denne ordningen har flere svakheter:

- Lektorutdanningene har en annen oppbygging, en annen type studenter og dermed andre utfordringer enn PPU og FPPU. Selv om mye av det faglige innholdet i utdanningene er likt, gir programrådet for PPU og FPPU etter utvalgets vurdering ikke tilstrekkelig rom for å drøfte de spesielle utfordringene som profesjonsfaget i lektorutdanningene har.
- Det mangler strukturer for samordning mellom programrådsrepresentantene fra profesjonsfaget i de fem programrådene for lektorutdanning 8–13. Dermed er det risiko for at profesjonsfaget ikke får en enhetlig og tydelig stemme i programrådene. Det er heller ikke etablert noen kommunikasjonslinje fra profesjonsfagets representanter i studieprogramrådene til koordinator for profesjonsfaget og nestleder for utdanning ved ILU.
- Pedagogikkfaget er ikke representert i noen av programrådene for lektorutdanning. Dermed er det risiko for at perspektiver fra dette faget ikke blir tatt hensyn til i utviklingen av studieprogrammene.
- Samordning og erfaringsoverføring mellom årstrinnene internt ved ILU, særlig fra femte til åttende semester (semestre med profesjonsfag og praksis), er for svak.
- Det er en uklar kobling mellom koordinator for profesjonsfaget og lederlinja ved ILU.
- Samarbeid og kommunikasjon mellom ILU, disiplindefaget og praksisfeltet er for svak.

Ela Sjølie, Monika Merket og Marit Torsethaugen Moseng arbeider med henholdsvis campusstudier, praksisstudier og administrativ oppfølging i profesjonsfaget i lektorutdanningene 8–13. De leverte på eget initiativ et notat om ledelse og koordinering av lektorutdanningene 8–13 ved ILU til instituttledelsen ved ILU i januar 2017⁴. I notatet foreslår de en ny modell for ledelse av profesjonsfaget i lektorutdanningene med mål om å styrke ledelse, samarbeid og koordinering på tvers av studieprogrammene og de ulike årstrinnene i lektorutdanningen 8–13. Utvalget stiller seg bak dette modellforslaget.

Forslaget innebærer at ILU oppretter et eget studiekvalitetsutvalg for profesjonsfaget i lektorutdanning 8–13. Studiekvalitetsutvalget vil ikke være et studieprogramråd i henhold NTNUs kvalitetssystem for utdanning, men et supplement til de fem studieprogramrådene for lektorutdanningene 8–13 som skal bidra til å ivareta utvikling, samarbeid og koordinering av profesjonsfaget på tvers av de seks lektorutdanningene. Utvalget foreslår at studiekvalitetsutvalget for profesjonsfaget i 5LU settes sammen av

- Koordinator for profesjonsfaget
- ILUs representanter i studieprogramrådene for lektorutdanningene 8–13
 - Historie
 - Geografi og samfunnsfag
 - Språkfag
 - Kroppsøving og idrett
 - Realfag
- En emneansvarlig for pedagogikk
- Praksisansvarlig
- En representant fra studieadministrasjonen
- En studentrepresentant

⁴ Se vedlegg 3

Studiekvalitetsutvalget ledes av koordinator for profesjonsfaget. Utvalget ser ikke at det er nødvendig å ha ekstern representant i studiekvalitetsutvalget for profesjonsfaget i lektorutdanning 8–13, ettersom praksisfeltet er godt representert i de ordinære studieprogramrådene for lektorutdanningene. Forslaget innebærer at studiekvaliteten i profesjonsfaget i lektorutdanning 8–13 ikke lenger skal ivaretas av studieprogramrådet for PPU og FPPU. Leder av studiekvalitetsutvalget for profesjonsfaget i lektorutdanning 8–13 deltar i utdanningsutvalget ved ILU på lik linje med studieprogramlederne ved ILU.

I dagens programråd for lektorutdanningene 8–13 er profesjonsfagets programrådsrepresentant fra fagdidaktikken. Utvalget mener at det er uheldig at pedagogikk ikke er representert i studieprogramrådene. Å utvide programrådene med en representant fra pedagogikk vil øke den gjensidige rolleforståelsen i studieprogrammet. Dermed vil programrådet bli bedre i stand til å arbeide for helhet og sammenheng i studiet og legge til rette for samarbeid og felles forståelse av lærerprofesjonen i de ulike delene av studiet. Utvalget foreslår at spørsmål om slik representasjon reises i Forvaltningsutvalget for lektorutdanningene (FUL).

I lektorprogrammet vil det være behov for koordinering spesielt knyttet til 5. og 8. semester. I det 5. semesteret er det behov for en koordinator bare for lektorstudentene, mens det i 8. semester kan koordineringsoppgavene eventuelt løses i samarbeid med PPU.

Yrkesfaglærerutdanningen

Mandat for studieprogramrådet for YFL etter fusjonen mellom HiST og NTNU er utarbeidet etter et arbeid som ble gjort i studieprogramrådet våren 2016. ILU er vertsinstittutt for dette tverrfakultære programmet, og studieprogramleder skal derfor også være fra ILU. Studieprogramrådet har følgende sammensetning:

- Studieprogramleder fra ILU
- Fire representanter fra fagmiljøene/fakultetene som leverer emner til yrkesfaget
- En representant fra pedagogikk/yrkesdidaktikk
- En representant fra administrasjonen ved ILU
- To studentrepresentanter
- Fire eksterne representanter fra videregående skole og bedrift/virksomhet

Det er også etablert roller og strukturer for koordinering og samarbeid innad i studieprogrammet. Per i dag er det en koordinator på hvert trinn. Ettersom mandat for studieprogramråd, studieprogramledelse og samarbeidsforum for YFL nylig er gjennomgått og forankret i de involverte fakultetene, ser utvalget ingen grunn til å foreslå endringer.

PPU og FPPU

PPU og FPPU (både FPPU-A og FPPU-Y) har i dag felles programråd og programrådsleder. Det er både faglige og organisatoriske årsaker til det:

- PPU og FPPU-A er underlagt samme forskrift om rammeplan og har felles studieplan, men studiene er ulikt organisert
- FPPU-Y har en egen rammeplan, men 30 studiepoeng pedagogikk undervises sammen med FPPU-A
- På grunn av at pedagogikkfaget er felles, er FPPU-Y og FPPU-A organisert med felles studiestart og samlinger
- Praksisstudiene i FPPU-A og FPPU-Y er også organisert på samme måte

Så lenge disse utdanningene er organisert som de er i dag, ser utvalget ingen grunn til å foreslå konkrete endringer i hvordan studieprogrammene ledes, og heller ikke i hvordan studieprogramrådet er sammensatt. ILU vil imidlertid være tjent med en tydelig avklaring av hvilke oppgaver og beslutningsmyndighet som ligger til studieprogramleder og koordinatorene for PPU og FPPU.

Dersom utvalgets forslag til endringer i strukturene for ledelse av profesjonsfaget i 5LU realiseres, vil studieprogramrådet for PPU og FPPU ikke lenger kunne gi råd i saker som angår lektorutdanningene. Dermed vil studieprogramrådet for PPU og FPPU øke sin kapasitet til å håndtere problemstillinger som er spesielle for PPU og FPPU. Det mener utvalget vil styrke arbeidet i studieprogramrådet.

Dette gir følgende sammensetning av studieprogramrådet for PPU og FPPU:

- Studieprogramleder
- En representant for hvert av fagområdene
 - Pedagogikk
 - Fagdidaktikk
 - Yrkesdidaktikk
 - Praksisstudier
- To studentrepresentanter, en fra hvert av programmene PPU og FPPU
- En ekstern representant fra praksisfeltet
- En representant fra studieadministrasjonen

Utvalget er kjent med at fagmiljøet for yrkesfag ved ILU har tatt initiativ til og diskutert muligheten for å endre organiseringen av FPPU-Y slik at denne utdanningen i større grad knyttes til den treårige yrkesfaglærerutdanningen. Ved å samarbeide med YFL vil det bli mulig å tilby FPPU-Y med større faglig bredde og dybde og med større integrasjon mellom pedagogikk og yrkesdidaktikk enn det som er mulig med dagens organisering. Instituttet har så langt ikke endelig konkludert i denne diskusjonen. Utvalget ser at et tettere samarbeid med YFL kan være positivt for utviklingen av studiemiljøet og studiekvaliteten i FPPU-Y, men den videre utviklingen av studietilbudet må vurderes av et annet utvalg enn dette. Dersom FPPU-Y endres, bør det samtidig vurderes på nytt hvordan studieprogramledelsen for FPPU-Y kan organiseres på best mulig måte. Det kan for eksempel være et alternativ at programrådet for YFL utvides til også å omfatte FPPU-Y.

Også i PPU vil det være behov for koordinatorene, en for PPU og en for FPPU. Eksempler på oppgaver som vil ligge til koordinator kan være samordning av sensur, semesteplasslegging og organisering av fellesundervisning. Oppgavene som ligger til koordinator kan eventuelt løses i samarbeid med koordinator for lektorutdanning.

Arkiv- og samlingsforvaltning

Arkiv- og samlingsforvaltning er et samfunnsvitenskapelig studium som internasjonalt er i vekst. Studiet er nært knyttet til nasjonale og regionale profesjonsfaglige behov for dokumentasjon og sikring av virksomhetskritisk og samfunnsnyttig informasjon, hvor digitalisering reiser nye kompetansekrav både i offentlig forvaltning og privat virksomhet. Bachelorprogrammet i arkiv- og samlingsforvaltning startet opp høsten 2016 og er i oppbygging. Studiet er på 180 studiepoeng som tilbys i sin helhet ved Institutt for lærerutdanning, i samarbeid med andre fagmiljøer ved NTNU og eksterne partnere.

Studieprogrammet dekker flere temafelt og interesser, som alle bør finne representasjon i rådet. Utvalget foreslår at studieprogramrådet for arkiv- og samlingsforvaltning får følgende sammensetning:

- Studieprogramleder fra ILU
- To vitenskapelig ansatte fra fagenheten for samfunnsfagene ved ILU
- To studentrepresentanter
- En vitenskapelig representant fra samarbeidende Institutt for datateknologi og informatikk ved NTNU
- Tre eksterne representanter fra arkiv og museum, p.t. Norsk helsearkiv, Statsarkivet i Trondheim og MiST - Museene i Sør-Trøndelag
- En administrativ representant fra ILU

Toårige masterutdanninger

Institutt for lærerutdanning har fem toårige masterutdanninger:

- Master i fag- og yrkesdidaktikk og lærerprofesjon (MFAGD), med seks studieretninger
- Master i matematikdidaktikk 1.–7. trinn
- Master i matematikdidaktikk 5.–10. trinn
- Master i norskdidaktikk 1.–7. trinn
- Master i norskdidaktikk 5.–10. trinn

Master i fag- og yrkesdidaktikk og lærerprofesjon

Master i fag- og yrkesdidaktikk og lærerprofesjon har i dag en velfungerende ledelsesmodell, som beskrevet tidligere i dokumentet. Det er også gode erfaringer med det fungerende studieprogramrådet. Utvalget ser derfor ingen grunn til å endre på dette. Representantene fra DMMH vil imidlertid utgå fra studieprogramrådet fra høsten 2017 ettersom samarbeidsavtalen ikke videreføres. Dette gir studieprogramrådet for MFAGD følgende sammensetning:

- Studieprogramleder
- En representant fra hver av studieretningene
 - Engelsk og fremmedspråk
 - Kunstfag
 - Lærerprofesjon, utviklingsarbeid og veiledning
 - Naturfag
 - Samfunnsfag
 - Yrkesfag
- En ekstern representant
- En studentrepresentant
- En representant fra studieadministrasjonen

For øvrig foreslår utvalget at ledelse og koordinering av MFAGD fortsetter som før.

Masterprogrammer i norskdidaktikk og matematikdidaktikk

De toårige masterne i matematikdidaktikk og norskdidaktikk (1.–7. trinn og 5.–10. trinn) har tidligere ikke hatt studieprogramleder og studieprogramråd. Organiseringen av disse studieprogrammene har imidlertid fungert godt, og utvalget har derfor tilstrebet å legge seg nokså tett opptil dagens modeller. Vi foreslår to studieprogramledere for henholdsvis matematikdidaktikk 1.–7. trinn og 5.–10. trinn og norskdidaktikk 1.–7. trinn og 5.–10. trinn. Videre foreslår vi etter

samme tankegang to studieprogramråd, ett for norskdidaktikk 1.–7. trinn og 5.–10. trinn og ett for matematikdidaktikk 1.–7. trinn og 5.–10. trinn.

I dagens modell har disse studierprogrammene hatt trinnkoordinatorer for studieår. Dette er det gode erfaringer med, og vi anbefaler derfor at det videreføres.

Andre studieår deltar studentene i norsk- og matematikdidaktikk på et felles metodekurs. Det må være opp til fagmiljøene om denne ordningen skal fortsette, og studieprogramlederne for de to programmene forventes å samarbeide om dette.

Utvalget foreslår følgende sammensetning av begge studieprogramrådene for master i matematikdidaktikk og master i norskdidaktikk (1.–7. trinn og 5.–10. trinn):

- Studieprogramleder
- To vitenskapelig ansatte (blant disse bør trinnkoordinatorer være representert)
- To masterstudenter
- En ekstern representant (lærer i skolen med master i faget, helst praksislærer)
- En administrativ representant som sekretær

Ettersom praksis ikke utgjør en stor del av dette masterstudiet, vurderer vi at det ikke er nødvendig at praksisseksjonen ved ILU deltar i studieprogramrådene. Studieprogramleder forventes å ha dialog med praksisseksjonen for å tilrettelegge praksis for de masterstudentene som skal ha praksis i 4. studieår.

Oppsummering

Den foreliggende utredningen har hatt som mål å drøfte og foreslå modeller for hvordan studieprogramledelse best kan organiseres ved Institutt for lærerutdanning. I arbeidet har utvalget lagt størst vekt på å drøfte modeller for studieprogramledelse av grunnskolelærerutdanningene og lektorutdanningene, som er de mest omfattende og komplekse utdanningene ved ILU. I tillegg har utvalget gått gjennom og foreslått modeller for studieprogramledelse for alle grunnutdanningene ved instituttet.

Utredningsrapporten synliggjør bredden i studieprogramporteføljen ved ILU. Programmene varierer i omfang, kompleksitet og studenttall, og utdanningene har ulike behov for koordinering og samarbeid på tvers av fag. Utredningen foreslår derfor ikke én modell for studieprogramledelse ved ILU, men ulike modeller for hvert studieprogram. Målet har vært å sikre en tydelig studieprogramledelse i tråd med kravene i NTNUs studiekvalitetssystem og overordnede forskrifter, med utgangspunkt i studieprogrammenes egenart og særskilte behov.

Vedlegg

Vedlegg 1. Oversikt over foreslåtte modeller for studieprogramledelse ved ILU

Studieprogram	Programleder	Studieprogramråd	Koordinering
GLU 1.–7. trinn	Programleder fra ILU	Programråd med følgende sammensetning: <ul style="list-style-type: none">• Studieprogramleder• En representant fra hvert av fagområdene<ul style="list-style-type: none">○ norsk○ matematikk○ naturfagene○ engelsk○ samfunnsfagene○ estetiske fag og kroppsøving○ pedagogikk• Faglig representant fra praksisstudier• To studentrepresentanter• To eksterne representanter fra praksisfeltet• En administrativ representant	<ul style="list-style-type: none">• trinnkoordinatorer for 1.–3. trinn• kullkoordinatorer for masterfag• praksiskoordinator
GLU 5.–10. trinn	Programleder fra ILU	Programråd med følgende sammensetning: <ul style="list-style-type: none">• Studieprogramleder• En representant fra hvert av fagområdene<ul style="list-style-type: none">○ norsk○ matematikk○ naturfagene○ engelsk○ samfunnsfagene○ estetiske fag og kroppsøving○ pedagogikk• Faglig representant fra praksisstudier• To studentrepresentanter• To eksterne representanter fra praksisfeltet• En administrativ representant	<ul style="list-style-type: none">• trinnkoordinatorer for 1.–3. trinn• kullkoordinatorer for masterfag• praksiskoordinator

Profesjonsfaget i 5LU	Koordinator for profesjonsfaget leder et studiekvalitetsutvalg for profesjonsfaget i 5LU	Studiekvalitetsutvalg for profesjonsfaget i 5LU med følgende sammensetning: <ul style="list-style-type: none"> • Koordinator for profesjonsfaget • ILUs representanter i studieprogramrådene for lektorutdanningene 8–13: <ul style="list-style-type: none"> ○ Historie ○ Geografi og samfunnsfag ○ Språkfag ○ Kroppsøving og idrett ○ Realfag • En emneansvarlig for pedagogikk • Praksisansvarlig • En representant fra studieadministrasjonen • En studentrepresentant 	
YFL	Programleder fra ILU	Ett programråd med følgende sammensetning: <ul style="list-style-type: none"> • Studieprogramleder • Fire representanter fra fagmiljøene/fakultetene • En representant fra pedagogikk/yrkesdidaktikk • En representant fra administrasjonen ved ILU • To studentrepresentanter • Fire eksterne representanter fra skole og bedrifter/virksomheter 	<ul style="list-style-type: none"> • en fagansvarlig for hver av de fem studieretningene • praksiskoordinator
PPU/FPPU	Felles studieprogramleder for begge program	Felles studieprogramråd med følgende sammensetning: <ul style="list-style-type: none"> • Studieprogramleder • En representant for hvert av fagområdene <ul style="list-style-type: none"> ○ Pedagogikk ○ Fagdidaktikk ○ Yrkesdidaktikk ○ Praksisstudier • To studentrepresentanter, en fra hvert av programmene • En ekstern representant fra praksisfeltet 	<ul style="list-style-type: none"> • en koordinatorer for hver studieprogram • praksiskoordinator

Arkiv og samling	Programleder fra ILU	<ul style="list-style-type: none"> • En representant fra studieadministrasjonen Programråd med følgende sammensetning: <ul style="list-style-type: none"> • Studieprogramleder • To representanter fra fagenheten ved ILU • En representant fra samarbeidende institutt IDI • Tre eksterne representanter fra praksisfeltet • To studentrepresentanter • En administrativ representant 	
MFAGD	Programleder fra ILU	Programråd med følgende sammensetning: <ul style="list-style-type: none"> • Studieprogramleder • En representant fra hver av studieretningene <ul style="list-style-type: none"> ○ Engelsk og fremmedspråk ○ Kunstfag ○ Lærerprofesjon, utviklingsarbeid og veiledning ○ Naturfag ○ Samfunnsfag ○ Yrkesfag • En ekstern representant • En studentrepresentant • En representant fra studieadministrasjonen 	En koordinator for hver av de seks studieretningene.
Norskidaktikk	Felles studieprogramleder for de to studieprogrammene for trinn 1–7 og 5–10	Felles programråd for de to studieprogrammene for trinn 1–7 og 5–10 med følgende sammensetning: <ul style="list-style-type: none"> • Studieprogramleder • To representanter fra vitenskapelig ansatte • To studentrepresentanter • En ekstern representant fra praksisfeltet • En representant fra studieadministrasjonen 	Fire trinnkoordinatorer – to for hvert studieprogram
Matematikk-didaktikk	Felles studieprogramleder for de to studieprogrammene for trinn 1–7 og 5–10	Felles programråd for de to studieprogrammene for trinn 1–7 og 5–10 med følgende sammensetning: <ul style="list-style-type: none"> • Studieprogramleder • To representanter fra vitenskapelig ansatte • To studentrepresentanter 	Fire trinnkoordinatorer – to for hvert studieprogram

- En ekstern representant fra praksisfeltet
- En representant fra studieadministrasjonen

Notat

Til:	Institutt for lærerutdanning, Institutt for geografi, Institutt for sosialt arbeid, Institutt for sosialantropologi, Institutt for pedagogikk og livslang læring, Institutt for psykologi, Institutt for sosiologi og statsvitenskap
Kopi til:	
Fra:	Dekan SU-fakultetet

Mandat for studieprogramråd ved SU-fakultetet - Oppnevning av studieprogramledere og studieprogramråd

I Meld. St. 16 *Kultur for kvalitet i høyere utdanning*⁵ legges det vekt på at ledelsen ved alle nivå må prioritere utdanningskvalitet og ha ambisjoner og visjoner for utdanningskvaliteten. Den nye tilsynsforskriften⁶ understreker dette ytterligere ved å ha *kvalitet på studieprogramnivå* i fokus, og det stilles blant annet krav om at hvert studieprogram skal ha en ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av studiet. Studieprogramledelsen skal sikre helhet og sammenheng i studieprogrammene, og dessuten sørge for å skape gode arenaer for å diskutere programmets utvikling, slik at fagmiljøet blir engasjert og føler eierskap til studieprogrammet. Regjeringen forventer derfor at all studieprogramledelse har et tydelig mandat og tilstrekkelig handlingsrom til å sørge for helhet og sammenheng i studieprogrammene.

KVALITETSSIKRING AV UTDANNINGEN

Ifølge tilsynsforskriften skal NOKUT i større grad føre tilsyn med i hvilken grad institusjonenes kvalitetsarbeid legger til rette for og bidrar til å øke kvaliteten i studieprogrammene slik at studentene lærer mer, samt institusjonenes administrative kvalitetssikringsrutiner og bruken av disse.

NOKUT skal altså føre tilsyn med

- 1) Institusjonenes *grunnlag for kvalitetsarbeidet*
- 2) Institusjonenes *gjennomføring av kvalitetsarbeidet*

5

<https://www.regjeringen.no/contentassets/aee30e4b7d3241d5bd89db69fe38f7ba/no/pdfs/stm201620170016000dddpdfs.pdf>

⁶ <https://lovdata.no/SF/forskrift/2017-02-07-137>

Ved NTNU er grunnlaget for kvalitetssikringsarbeidet beskrevet i NTNUs kvalitetssikringssystem⁷. Kvalitetssikringssystemet beskriver også gjennomføringen av og rollene i kvalitetsarbeidet. Dekan skal blant annet sørge for at alle studieprogram har en studieprogramleder og et studieprogramråd, og skal med grunnlag i studieprogramrapportene vurdere og beslutte hvilke tiltak som skal iverksettes for å bedre kvaliteten. Instituttleder skal påse at emnene ved instituttet kvalitetssikres i henhold til retningslinjene, og skal påse at studieprogramlederne har tilgang til relevant grunnlag (inkludert emnerapporter) for å kunne vurdere helhet og sammenheng i studieprogrammene. Studieprogramleder utarbeider studieprogramrapport og rapporterer til Dekan. Studieprogramleders oppgaver er nærmere beskrevet i Mandat for studieprogramledere ved NTNU.⁸

Prinsipper for studieprogramledelse ved SU-fakultetet

I tillegg til NTNUs mandat for studieprogramledere, har SU-fakultetet utarbeidet følgende prinsipper for studieprogramledelse⁹:

- Studieprogramleder/-ledelse har legitimitet i fagmiljøet og vet at kvalitet utvikles kollektivt gjennom kontekstavhengig og situasjonsbestemt ledelse.
- Studieprogramledelse og fagfellesskapet prioriteres, støttes og belønnes av ledelse ved fakultet og institutt, og programrådet skal bidra i analysearbeid og tiltak.
- Studieprogramleder skal vektlegge læringsmiljø og bygge relasjoner til studentene, som også er sterkt involvert i kvalitetsutvikling av studieprogram.
- Studieprogramledelse har fokus på både faglig og pedagogisk kvalitet, og utvikling og endring av studieprogram er kunnskapsbasert.
- Studiekvalitetsarbeid skal bygge på tillit og mangfold framfor kontroll og standardisering.
- Personal- og økonomiansvar inngår ikke som ansvarsområde for studieprogramledelse.

Fakultetets studieprogrammer er ulike både i størrelse, oppbygning og organisering, og fakultetet vil komme tilbake til ulike modeller for studieprogramledelse.

RETNINGSLINJER OG MANDAT

Med utgangspunkt i ovennevnte dokumenter og prinsipper, fastsetter Dekan følgende retningslinjer og mandat for studieprogramråd ved SU-fakultetet:

⁷ <https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Kvalitetssystem+for+utdanning>

⁸

https://innsida.ntnu.no/c/wiki/get_page_attachment?p_l_id=22780&nodeId=24647&title=Lede+studieprogram&fileName=Mandat_studieprogramledere_NTNU.pdf

⁹ Hentet fra notatet Utdanning SU

Retningslinjer

Alle studieprogram skal ha en studieprogramleder og et studieprogramråd. Studieprogramrådet er et rådgivende organ som skal bidra til å ivareta kvaliteten, helheten og sammenhengen i studieprogrammet.

Studieprogramrådet består av studieprogramleder, som også leder rådet, og representanter fra studentene, vitenskapelige ansatte som representerer den faglige bredden i studieprogrammet og administrativt ansatte. I tverrfaglige studieprogram skal studieprogramrådet ha minst én vitenskapelig representant fra alle institutt med obligatoriske emner i studieprogrammet. Alle profesjonsutdanninger og masterprogram ved SU-fakultetet skal i tillegg ha 1-2 eksterne¹⁰ representanter. De øvrige studieprogrammene må sørge for innspill fra eksterne aktører. Studieprogramrådet møtes ved behov.

En studieprogramleder kan være leder for flere studieprogram, og et studieprogramråd kan fungere som råd for flere studieprogram. Studieprogramleder og medlemmer i studieprogramrådet oppnevnes av Dekan, og funksjonstiden følger tilsettingsperioden for Dekan.

Mandat for studieprogramråd

Studieprogramrådet skal

- vurdere om det er behov for endringer i studieprogrammenes læringsutbyttebeskrivelser og om emnene som inngår er nødvendige og tilstrekkelig for å dekke studieprogrammets læringsutbyttebeskrivelser
- foreslå innretning og form på de periodiske evalueringene av studieprogrammet
- oppsummere og vurdere innholdet i alle relevante emnerapporter som grunnlag for de periodiske evalueringene
- utarbeide studieprogramrapport etter forslag fra studieprogramleder. Rapporten sendes Dekan for videre behandling. Rapporten skal kommentere de to første punktene i mandatet, effekten av fjorårets tiltak til forbedringer, forslag på nye tiltak og forslag til endringer i studieplanen til programmet.

Dekan og instituttleder kan, innenfor mandatet, lage utfyllende retningslinjer for et studieprogramråds arbeid ved behov. Dette kan være aktuelt for tverrfaglige/tverrfakultære studieprogram. For store studieprogram med flere studieretninger kan det være aktuelt å opprette studieprogramutvalg i tillegg.

Oppnevning av studieprogramledere, medlemmer i programrådene og emneansvarlige

I henhold til nevnte retningslinjer og mandat for studieprogramråd, bes instituttene om å foreslå studieprogramledere og medlemmer for sine studieprogramråd **innen 25. september**. Dekan vil

¹⁰ Eksterne aktører kan være representanter fra arbeidslivet, fra andre universiteter eller høyskoler, eller eventuelt tidligere studenter på studieprogrammet.

deretter stå for den formelle oppnevningen. Studieprogramledere som er oppnevnt for vårsemesteret 2017 fortsetter ut Dekanperioden og kan oppnevnes på nytt fra og med høsten 2017.

Instituttleder står for oppnevning av emneansvarlige, og skal til enhver tid ha oppdatert oversikt over emneansvarlige og eventuelle vara som kan steppe inn ved sykdom, forskningspermisjon etc.

Med hilsen

Tine Arntzen Hestbek
prodekan for utdanning

Åse Berg
seksjonssjef

Notat om ledelse og koordinering av lektorutdanningen ved ILU

Utarbeidet av: *Ela Sjølie, Monika Merket, Marit Torsethaugen Moseng*

Lektorutdanningen 8-13 er en kompleks fler- og tverrfaglig utdanning. Den krever at studentene utvikler ekspertise parallelt innen minst fire kunnskapsfelt: disiplin-fag (som kan tilhøre ulike kunnskapsfelt), pedagogikk, fagdidaktikk (i flere fag) og undervisningspraksis i skolen. Studentene må forholde seg til ulike akademiske tradisjoner og mange aktører med til dels konkurrerende agendaer.

”Integrasjon, helhet og sammenheng” er, og har lenge vært, et gjennomgående mantra innenfor lærerutdanning. Den vedvarende kritikken mot lærerutdanning både nasjonalt og internasjonalt knyttes nettopp til en manglende indre helhet og sammenheng. Dette kan vi kjenne igjen også i vår egen utdanning. Vi har de siste par årene med ny modell for lektorutdanningen hatt svært gode evalueringer av både undervisningen og praksis. Det er imidlertid en kritikk som stadig går igjen. Studentene opplever at de ulike aktørene (disiplin-faglige miljø, tidligere PLU og skolene) ikke samarbeider godt nok. De rapporterer om ulik og dels motstridende informasjon, og om at de ofte befinner seg i skvis mellom de ulike involverte miljøene i utdanningen, miljøer de til og med kan oppleve snakker negativt om eller ”skylder på” hverandre. Dette er ikke overraskende utfordringer for en utdanning med så mange ulike involverte parter – utfordringer som ikke eksisterer på samme måte i mindre, avgrensede studieprogram. Det kan også være en forklaring på resultatene som vises gjennom Studiebarometeret. I en så kompleks utdanning er det vanskelig å vite hva som er årsaken til lav tilfredshet, og den lave tilfredsheten er ikke noe vi uten videre kjenner igjen fra evaluering av våre emner gjennom NTNUs kvalitetssikringssystem.

Helhet og sammenheng bør ikke bety at studentene ikke skal oppleve ulikheter og kontroverser. Utdanningen er av natur fragmentarisk. Det som imidlertid er viktig, er at studentene opplever at de ulike delene henger sammen, og at de er i stand til å håndtere ulikhetene på en konstruktiv måte. For at studentene skal klare dette, er det helt **avgjørende** at de ulike fagmiljøene i utdanningen spiller på lag med hverandre. For å kunne spille på lag, er det en forutsentning at de involverte har kunnskap om og forståelse for hverandres bidrag inn i lektorutdanningen.

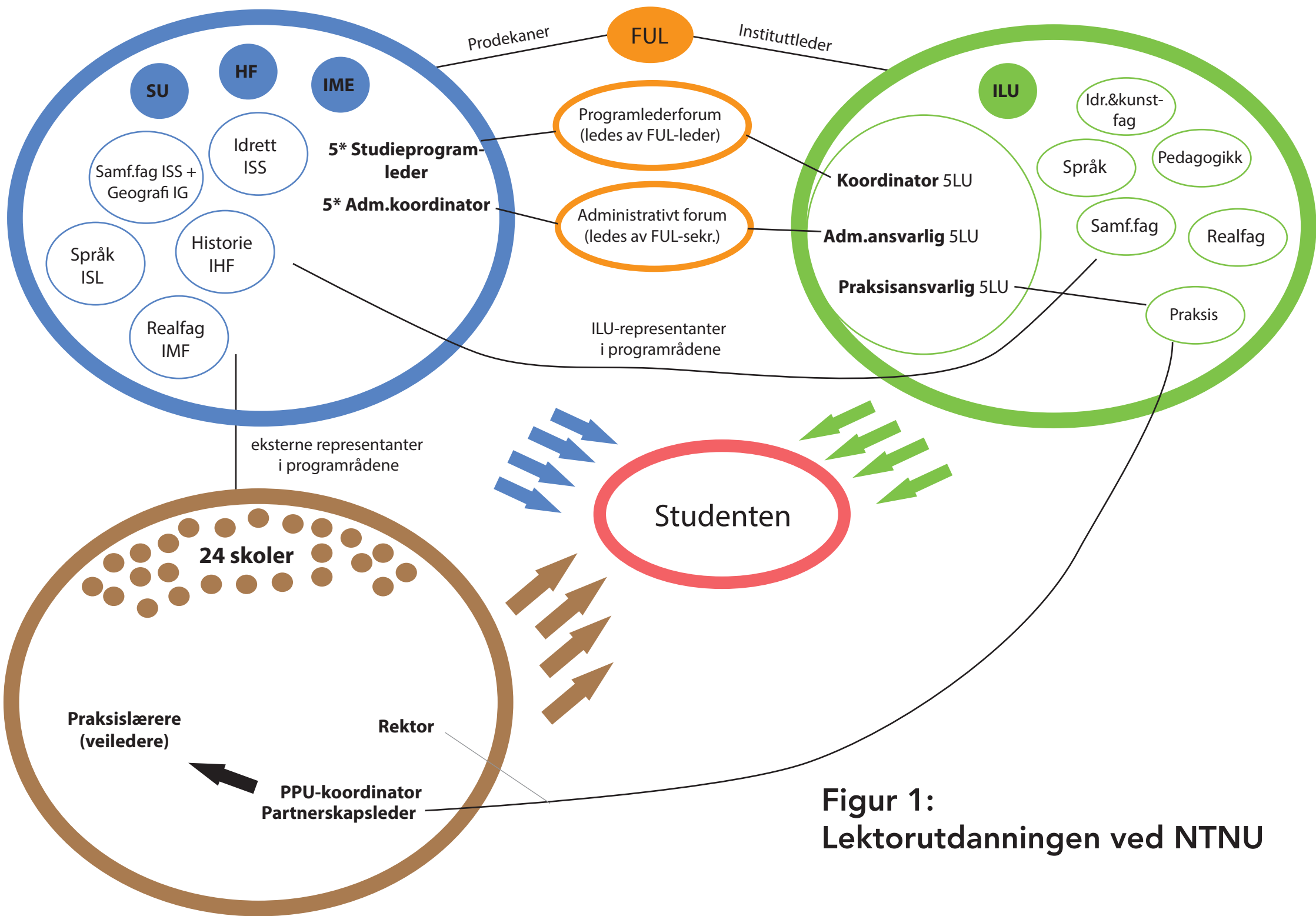
Koordinering og ledelse

Spesielt for NTNUs lektorutdanning – i motsetning til modeller ved andre universitet i Norge – er at lektorprogrammene eies av ulike vertsinstitutt og vertsfakultetet, og at Institutt for lærerutdanning ikke har noe formelt eierforhold til de enkelte studieprogrammene. Fordelen med en slik modell, er at den ansvarliggjør de fagmiljøene som har lektorstudentene i den største delen av utdanningen. Utfordringen er imidlertid mangelen på formell ledelse av profesjonsfaget ved ILU. ILU har ansvaret for profesjonsfaget i utdanningen, som består av pedagogikk, ulike fagdidaktikkemner og praksis. Her møtes alle studentene, på tvers av program og fag. Profesjonsfaget utgjør dermed på mange måter limet i utdanningen.

Som for PPU og FPPU, består profesjonsfaget i lektorutdanningen av mange ulike emner internt ved ILU. I tillegg er det felleskomponenter som inngår i flere av emnene, både når det gjelder undervisning og vurdering. Skal vi lykkes, må vi tenke helhetlig, samarbeide og drive utviklingsarbeid på tvers av faggrupper og emner ved ILU. Vår erfaring er at det derfor er behov for en ledelse av profesjonsfaget som kan ivareta nettopp dette som vi opplever som det vanskeligste å få til.

Dette notatet inneholder en oversikt av organiseringen av lektorutdanningen ved NTNU med de ulike samarbeidsorganer som finnes i dag. Videre peker vi på noen utfordringer (og konsekvenser av disse), og vi presenterer også et mulig forslag for løsning på disse utfordringene. I stedet for tekst har vi valgt å fremstille dette visuelt. Notatet inneholder derfor tre figurer:

1. Oversikt over lektorutdanningen ved NTNU
2. Kommunikasjonslinjene i utdanningen, brudd i linjene og konsekvenser av bruddene
3. Forslag til en mulig løsning på noen av utfordringene ved opprettelse av et eget 5LU-råd for profesjonsfaget ved ILU og hvordan det kan inngå i utdanningsledelsen ved instituttet

Figur 1:
Lektorutdanningen ved NTNU

Figur 2: Kommunikasjonslinjer med brudd

Utfordring: Ingen felles praksis eller omforent forståelse av hvordan vi som ILU-ansatte ivaretar representasjonen i studieprogramrådene. Det finnes ikke noe forum internt for å diskutere sakene som skal opp i de ulike programrådene.

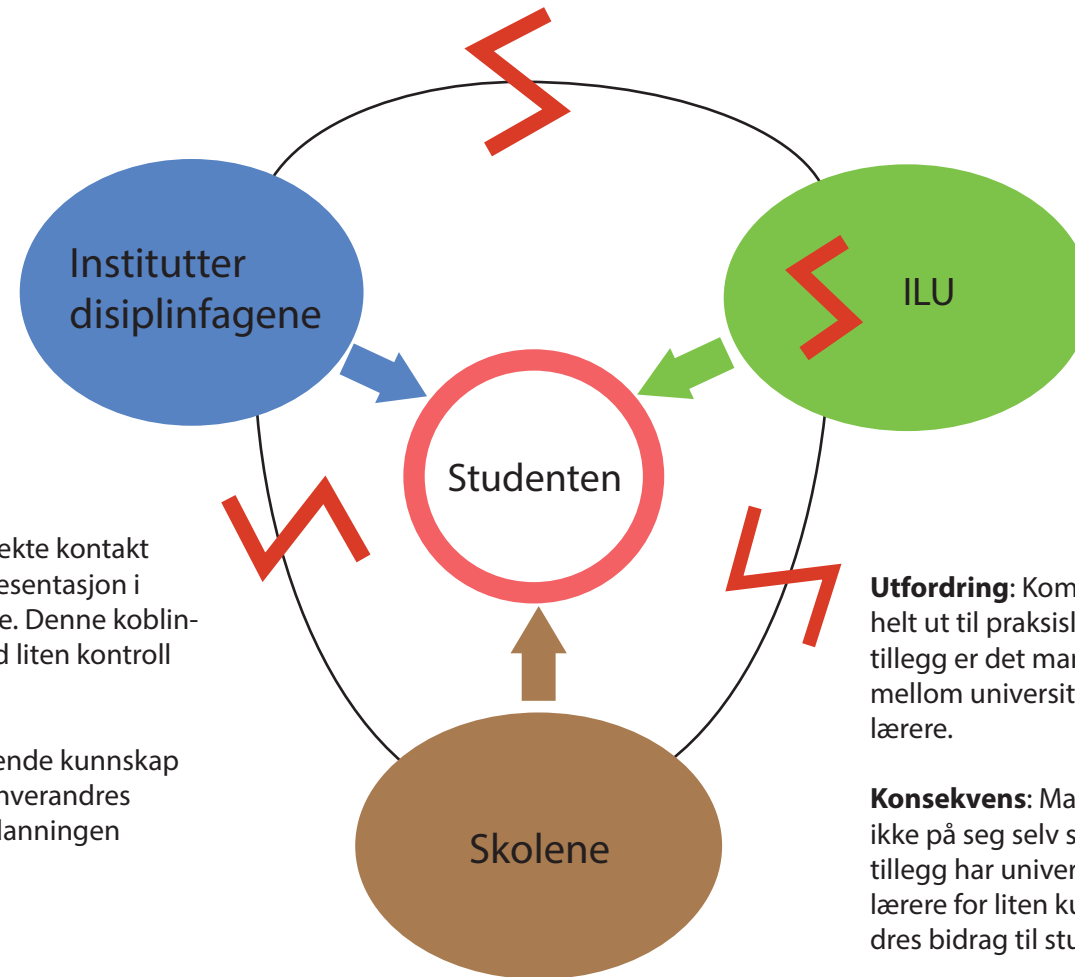
Konsekvens: Manglende kunnskap om og forståelse for hverandres bidrag inn i lektorutdanningen. I tillegg at vi ikke nødvendigvis taler med en samlet ILU-stemme inn i de ulike studieprogramrådene. Det ligger et uutløst potensiale for samarbeid her!

Utfordring: Det er i ny organisering foreløpig ingen direkte linje fra koordinator til nestleder for utdanning. 5LU er inkludert i studieprogramråd for PPU/FPPU. Selv om programmene har mange likheter er det også mye som skiller dem.

Konsekvens: Mangel på definert rolle og ansvar for ledelse av i profesjonsfaget i lektorutdanningen. Det blir dermed vanskelig å ta vare på helheten og felleselementene i programmet, samt få til utvikling og samarbeid på tvers av emner. Dette opplevde vi som en stor utfordring i PLUs "gamle" organisering i faggrupper.

Utfordring: Liten direkte kontakt utenom ekstern representasjon i studieprogramrådene. Denne koblingen har ILU imidlertid liten kontroll med.

Konsekvens: Manglende kunnskap om og forståelse for hverandres bidrag inn i lektorutdanningen

Utfordring: Kommunikasjon når ikke helt ut til praksislærerne (veilederne). I tillegg er det mangel på møtearenaer mellom universitetslærere og praksislærere.

Konsekvens: Mange praksislærere ser ikke på seg selv som lærerutdannere. I tillegg har universitetslærere og praksislærere for liten kunnskap om hverandres bidrag til studentens læring

Figur 3: Forslag
5LU-råd - ledelse ved ILU

